

เลขที่ ๕๖

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง แนวทางการพัฒนางานสุขาภิบาลกิจการที่เป็น
อันตรายต่อสุขภาพ ประเภทตู้จำหน่ายเครื่องดื่ม

จัดทำโดย นางกัญญา วิจิตรจิตเลิศ
ตำแหน่ง นักวิชาการสุขาภิบาลชำนาญการ
สังกัด ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๒๐
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๗

บทสรุปผู้บริหาร

น้ำดื่มตู้จำหน่ายหยอดเหรียญได้รับความนิยมจากคนกรุงเทพฯ เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากราคาถูกและหาซื้อได้ง่าย ประกอบกับประชาชนสนใจลงทุนซื้อตู้จำหน่ายหยอดเหรียญมาติดตั้งสูงขึ้นด้วยเงินลงทุนเพียงตู้ละหนึ่งหมื่นบาทเศษเท่านั้น แต่ความรู้ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองตู้จำหน่ายหยอดเหรียญกลับไม่ค่อยมีความรู้ในเรื่องการดูแลบำรุงรักษาไส้กรอง การทำความสะอาดตู้จำหน่ายหยอดเหรียญ และสถานที่ตั้งที่เหมาะสม ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้คุณภาพน้ำดื่มประมาณครึ่งหนึ่งของทั้งหมดไม่ได้มาตรฐาน และตู้จำหน่ายหยอดเหรียญจำนวนเพียงไม่ถึง ๑๐ เปอร์เซ็นต์ที่มีใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทผลิตน้ำดื่ม ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่าค่าธรรมเนียมใบอนุญาตมีอัตรา ๒,๐๐๐ บาทต่อปีนั้นสูงเกินไป

นโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี ส่งเสริมให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีอาหารปลอดภัย และส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชน สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่ายตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้เสนอโครงการพัฒนางานสุขาภิบาลกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทตู้จำหน่ายหยอดเหรียญ ในลักษณะโครงการรับผิดชอบต่อสังคม (CSR; Cooperative Social Responsibility) วัตถุประสงค์โครงการเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาต โดยแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการฯ ประกอบด้วยฝ่ายทะเบียน ฝ่ายรายได้ ฝ่ายพัฒนาชุมชนฯ ฝ่ายเทศกิจและฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ ดำเนินการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ประกอบการและจัดชุดออกปฏิบัติงานทดสอบคุณภาพน้ำดื่มจากตู้จำหน่ายหยอดเหรียญ และจัดประชุมผู้ประกอบการตู้จำหน่ายหยอดเหรียญเพื่อให้ความรู้ในด้านการบำรุงรักษาไส้กรอง ทำความสะอาด และชี้แจงหน้าที่ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองตู้จำหน่ายหยอดเหรียญต้องยื่นขอมีใบอนุญาตฯผลิตน้ำดื่ม ซึ่งให้บรรลุเป้าหมายของโครงการฯ คือ การเพิ่มการจัดเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทผลิตน้ำดื่ม ให้จำนวนใบอนุญาตฯเพิ่มขึ้นปีละ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ และสามารถให้ความรู้ผู้ประกอบการจำนวน ๘๐ คน และดำเนินการทดสอบคุณภาพน้ำดื่มจากตู้จำหน่ายหยอดเหรียญอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง นอกจากนี้ยังเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯด้วย จากการศึกษามีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารกรุงเทพมหานครทบทวนอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตฯตามขนาดของสถานประกอบการ ซึ่งอัตราที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เสนอไว้ ๕๐๐ บาทต่อตู้ เพื่อให้กรุงเทพมหานครสามารถจัดเก็บค่าธรรมเนียมได้เพิ่มขึ้นถึงปีละ ๒๕ ล้านบาท และสามารถนำงบประมาณไปพัฒนางานด้านตู้จำหน่ายหยอดเหรียญได้และด้านอื่นอีกมาก

๑. ชื่อเรื่อง แนวทางการพัฒนางานสุขาภิบาลกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทตู้จำหน่ายเครื่องดื่ม

๒. หลักการและเหตุผล

ด้วยแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์มหานครปลอดภัย และนโยบายผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มุ่งเน้นส่งเสริมให้อาหารปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ตู้จำหน่ายเครื่องดื่มได้รับความนิยมมากในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากราคาถูก และหาได้ทั่วไปตามหน้าหอพัก อพาร์ทเมนต์ จากการสำรวจของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พบว่า คุณภาพน้ำจากตู้จำหน่ายเครื่องดื่มส่วนใหญ่ในกรุงเทพมหานครไม่ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะความเป็นกรดและด่างของน้ำ พบการปนเปื้อนเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียและตะไคร่น้ำที่ห้วยน้ำ ซึ่งมีผลกระทบต่อผู้บริโภค เนื่องจากทำเลที่ตั้งตู้จำหน่ายเครื่องดื่มไม่เหมาะสมและการดูแลรักษาความสะอาด รวมทั้งการบำรุงรักษาเครื่องกรอง เป็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพน้ำของตู้จำหน่ายเครื่องดื่มด้วย

นักธุรกิจนิยมลงทุนประกอบธุรกิจตู้จำหน่ายเครื่องดื่มเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันราคาของตู้จำหน่ายเครื่องดื่มในปัจจุบันเริ่มต้นเพียงตู้ละ ๑๐,๐๐๐ บาทเศษ ซึ่งผู้ประกอบการสามารถคืนทุนได้ภายใน ๑-๒ ปี ด้วยราคาจำหน่ายน้ำลิตรละ ๑ บาท โดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้ในเรื่องการบำรุงรักษาเครื่องกรองและอุปกรณ์ภายในตู้จำหน่ายเครื่องดื่ม ซึ่งเจ้าของหรือผู้ครอบครองตู้จำหน่ายเครื่องดื่มส่วนใหญ่เป็นเจ้าของหอพัก อพาร์ทเมนต์ ห้างเช่าและมีส่วนน้อยที่เป็นของบริษัทผลิตตู้จำหน่ายเครื่องดื่มเอง โดยแหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตน้ำดื่มในกรุงเทพมหานคร คือ น้ำประปา

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕ และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.๒๕๔๔ กำหนดให้ผู้ที่ประกอบกิจการผลิตน้ำบริโภค ๕.๓.๑๙ ต้องมีใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งตู้จำหน่ายเครื่องดื่มจัดเป็นแหล่งผลิตน้ำดื่มประเภทหนึ่งที่คนกรุงเทพมหานครนิยมบริโภคมาก จากข้อมูลกองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม เมื่อปี ๒๕๕๐ ตู้จำหน่ายเครื่องดื่มมีทั้งหมด ๒,๙๐๔ ตู้มีใบอนุญาตเพียง ๑๘๗ ตู้ คิดเป็นร้อยละ ๖.๔ ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน คือ มีจำนวนตู้จำหน่ายเครื่องดื่มเพิ่มมากขึ้น แต่ผู้ประกอบการตู้จำหน่ายเครื่องดื่มส่วนใหญ่ไม่มีใบอนุญาตของกรุงเทพมหานคร คาดว่าจะมีใบอนุญาตไม่ถึง ๑๐ เปอร์เซ็นต์ของจำนวนตู้จำหน่ายเครื่องดื่มทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนตู้จำหน่ายเครื่องดื่มไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ ตู้ ประกอบกับค่าธรรมเนียมใบอนุญาตผลิตน้ำดื่มของกรุงเทพมหานครปีละ ๒๐๐๐ บาทต่อตู้ ซึ่งเป็นอัตราเดียวกันทุกขนาด จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ประกอบการเห็นว่าค่าธรรมเนียมสูงเกินไป ในส่วนของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล สำนักงานเขต ประสบปัญหาในการออกแนะนำให้เจ้าของตู้จำหน่ายเครื่องดื่มยื่นขอมีใบอนุญาตฯ เนื่องจากไม่พบเจ้าของหรือผู้ดูแล จึงไม่

สามารถออกหนังสือแนะนำทางด้านสาธารณสุข เพื่อแนะนำในด้านการบำรุงรักษา และการตำแหน่งตั้งวาง
ตู้น้ำด้วย รายงานศึกษานี้จึงเสนอแนวทางการพัฒนางานสุขาภิบาลกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
ประเภทตู้น้ำหยอดเหรียญ ในสำนักงานเขตป้อมปราบฯ เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นข้างต้น

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้จัดทำขึ้นเพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับตู้น้ำ
หยอดเหรียญในสำนักงานเขตป้อมปราบฯ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อ
สุขภาพ ประเภทผลิตน้ำดื่มและคุณภาพน้ำดื่มไม่ได้มาตรฐาน เนื่องจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองส่วนใหญ่
ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการเลือกสถานที่ตั้งวางและการบำรุงรักษาไส้กรองของเครื่อง ตลอดจนการทำ
สะอาดส่วนประกอบต่างๆ ของตู้น้ำหยอดเหรียญ

๓. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเสนอแนวทางการจัดทำโครงการพัฒนางานด้านสุขาภิบาลด้านตู้น้ำหยอดเหรียญ
ในเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ในลักษณะโครงการรับผิดชอบต่อสังคม (CSR; Cooperative Social
Responsibility) เป็นโครงการฯ ที่อาศัยความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ ระหว่างภาครัฐบาล
ภาคเอกชนและประชาชน

๒. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล ใน
ด้านการจัดการตู้น้ำหยอดเหรียญ

๓. เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครให้ได้รับน้ำดื่มที่ปลอดภัยจากตู้น้ำหยอด
เหรียญ

๔. เป้าหมาย

แนวทางของการศึกษาส่วนบุคคลนี้ คือการนำเสนอโครงการฯ ซึ่งมีลักษณะมีความ
รับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาล ภาคเอกชนและประชาชน และเป็นระบบ
การบริการงานภาครัฐแนวใหม่ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก เป็นโครงการที่ดำเนินการต่อเนื่อง
ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๘ และในอนาคตจะมุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายผู้บริโภคตู้น้ำหยอดเหรียญ เพื่อ
ทำงานช่วยเหลือภาครัฐและเป็นหูเป็นตามเจ้าหน้าที่รัฐได้ ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมจากการทำโครงการ คือ

๑. การจัดประชุมเจ้าของหรือผู้ครอบครองตู้น้ำหยอดเหรียญให้มีความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องรู้ในการดูแลตู้น้ำหยอดเหรียญให้สะอาดและปลอดภัย รวมทั้งรู้หน้าที่ในเรื่องการขอ
ใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทผลิตน้ำดื่มด้วย ให้มีความรู้ไม่น้อยกว่าร้อยละ
๖๐ ด้วยการใช้แบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม จำนวนผู้เข้าประชุม ๘๐ คน

๒. ตรวจสอบคุณภาพน้ำดื่มของตู้น้ำหยอดเหรียญด้วยชุดทดสอบเบื้องต้นในเขตป้อม
ปราบฯ ที่คาดว่าจะมีประมาณ ๕๐๐ ตู้อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง

๓. เพิ่มการจัดเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทผลิตน้ำดื่ม ให้ใบอนุญาตฯเพิ่มขึ้นปีละ ๑๐ เปอร์เซ็นต์

๕. ปัจจัยความสำเร็จ

การวิเคราะห์หน่วยงานฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ สำนักงานเขตป้อมปราบฯ ในการดำเนินตามแนวทางการพัฒนางานสุขภาพกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทตู้จำหน่ายเครื่องดื่ม ด้วยวิธี SWOT ดังนี้

จุดแข็ง	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนเมือง โดยเฉพาะเรื่องอาหารปลอดภัย - โครงสร้างของสำนักงานเขตมีการแบ่งอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน - ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ มีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านน้ำดื่ม - ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ มีบุคลากรที่มีความชำนาญในด้านการตรวจสอบตู้จำหน่ายเครื่องดื่ม
จุดอ่อน	<ul style="list-style-type: none"> - งบประมาณของกรุงเทพมหานครมีจำกัดและใช้ระบบงบประมาณแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ - ภารกิจของแต่ละฝ่ายมีมากมายทั้งงานประจำและงานภารกิจตามตัวชี้วัด - เจ้าหน้าที่ที่ออกตรวจไม่สามารถค้นหาเจ้าของหรือผู้ครอบครองตู้จำหน่ายเครื่องดื่ม เพื่อออกหนังสือแนะนำให้ปรับปรุงแก้ไขและยื่นคำร้องขอใบอนุญาตผลิตน้ำดื่ม
โอกาส	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนตู้จำหน่ายเครื่องดื่มในหอพัก ห้างเช่า คอนโดมีเนียมในกรุงเทพมหานครมีเพิ่มมากขึ้น - คนกรุงเทพฯ มีความรู้และหันมาใส่ใจด้านสุขภาพมากขึ้น - คนกรุงเทพฯ มีความนิยมบริโภคน้ำจากตู้จำหน่ายเครื่องดื่มเพิ่มขึ้น
ภัยคุกคาม	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าของหรือผู้ครอบครองตู้จำหน่ายเครื่องดื่มส่วนใหญ่ ไม่มีความรู้ในด้านการบำรุงรักษาไส้กรอง และทำความสะอาดตู้จำหน่ายเครื่องดื่ม - เจ้าของหรือผู้ครอบครองมักหลีกเลี่ยงการขอใบอนุญาตผลิตน้ำดื่ม เนื่องจากค่าธรรมเนียมใบอนุญาตอัตราสูง (๒,๐๐๐ บาทต่อตู้ต่อปี) ซึ่งไม่ได้แบ่งตามขนาดของสถานที่ผลิต

ด้วยภัยคุกคามที่เกิดขึ้นทำให้ประชาชนมีความเสี่ยงที่จะได้รับน้ำดื่มที่ไม่สะอาดและปลอดภัยจากตู้จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกวัน ประกอบกับนโยบายของของผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ที่มุ่งส่งเสริมให้คนเมืองมีคุณภาพชีวิตที่ดี ประกอบกับงบประมาณที่มีอย่างจำกัด ทำให้เกิดกลยุทธ์ในเชิงรุกเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนางานสุขภาพกิจการในด้านตู้จำหน่ายเครื่องดื่ม ในลักษณะ

โครงการมีความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อแก้ไขจุดอ่อนที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่าย
สิ่งแวดล้อมฯ และงบประมาณที่มีจำกัด

แนวทางการศึกษานี้จะสำเร็จได้ต้องอาศัยปัจจัยความสำเร็จดังต่อไปนี้

๑. การทำงานเป็นทีม (Teamwork) โครงการไม่อาจสำเร็จได้ด้วยคนเพียงคนเดียว ต้อง
อาศัยการทำงานเป็นทีมของสำนักงานเขตป้อมปราบฯ การทำงานเป็นทีมจะทำให้โครงการบรรลุ
วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สมาชิกของทีมต้องทราบหน้าที่ของตนเองด้วยการจัดประชุมคณะกรรมการ
โครงการฯ เพื่อให้ฝ่ายต่างๆทราบหน้าที่ของแต่ละฝ่าย แต่ละคนทำหน้าที่ตามความถนัดและตามอำนาจ
หน้าที่ที่มีอยู่

๒. การสั่งการ (Directing) การสั่งการตามสายงานบังคับบัญชา ผู้อำนวยการเขตมี
อำนาจในการสั่งการสูงสุด สามารถสั่งการแต่ละฝ่ายได้ ซึ่งแต่ละฝ่ายมีหัวหน้าฝ่ายต่างๆ ควบคุมกำกับดูแล
การทำงานในแต่ละฝ่าย การจัดทำโครงการต่างๆ ของสำนักงานเขต ต้องได้รับความเห็นชอบจาก
ผู้อำนวยการเขตก่อนที่จะเริ่มทำโครงการ และการแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการฯ ก็เป็นอำนาจของ
ผู้อำนวยการเขตด้วย

๓. การสื่อสารภายในองค์กร ผู้บริหารและทีมงานจะต้องมีการสื่อสารกันภายในองค์กร
ข้อมูลที่ต้องรู้ทุกคนคือ วัตถุประสงค์โครงการ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ขั้นตอนการดำเนินการ และประเมินผล
โครงการ การสื่อสารทำให้ทุกคนมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน และรายงานผลการดำเนินการในขั้นตอนต่างๆและ
การประเมินผลโครงการ ต้องเสนอให้ผู้อำนวยการเขตทราบ และคณะกรรมการโครงการฯด้วย

๔. งบประมาณ (Budget) โครงการนี้จำเป็นต้องอาศัยงบประมาณในการดำเนินการการ
ในส่วนของวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจคุณภาพน้ำดื่ม และค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมเจ้าของหรือผู้
ครอบครองตู้จำหน่ายหยอดเหรียญ ดังนั้นโครงการจำเป็นต้องหาเงินสนับสนุน ซึ่งอาจจะใช้งบประมาณของ
กรุงเทพมหานครเอง หรือขอการสนับสนุนจากภาคเอกชนก็ได้ แต่การใช้จ่ายเงินต้องให้สมดุลกับรายรับที่
ได้มา

๕. ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตาม
พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕ และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อ
สุขภาพ พ.ศ.๒๕๔๔ กิจการผลิตน้ำดื่มเข้าข่ายต้องมีใบอนุญาตประกอบกิจการฯ เจ้าของหรือผู้ครอบครองตู้
จำหน่ายหยอดเหรียญมีหน้าที่ต้องยื่นคำร้องขอมิใบอนุญาตประกอบกิจการฯ

**๖. แนวทางการดำเนินการของโครงการนี้ ใช้หลัก PDCA (วงจรรจัดการบริหารงาน
คุณภาพ) คือ Plan, Do, Check, Act เป็นวงจร เริ่มต้นจากการวางแผนจากวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
โครงการ ขั้นที่ ๒ ดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ขั้นที่ ๓ ตรวจสอบแต่ละขั้นตอนว่ามีปัญหา**

อุปสรรคอะไรบ้างที่ต้องแก้ไข และขั้นสุดท้ายปรับปรุงแก้ไขโดยเริ่มจากการวางแผนใหม่แล้ววนเป็นวงจร ซึ่งแผนการดำเนินการโครงการจะมีการปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินการทำงานทุกปี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของโครงการ เมื่อวางแผนแล้วก็ดำเนินการตามแผนที่วางไว้แล้ว สรุปผลตามตัวชี้วัดความสำเร็จประเภทผลผลิตและผลลัพธ์ และวิเคราะห์แผนที่ดำเนินการว่าควรปรับปรุงแก้ไขตรงจุดไหน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการฯ โดยใน ๓ ปีถัดไปจะมุ่งสร้างเครือข่ายผู้บริหารโรคตรวจสอบคุณภาพน้ำดื่มจากตู้น้ำหยอดเหรียญด้วย

ปัจจัยความสำเร็จต่างๆเหล่านี้ล้วนสนับสนุนให้การดำเนินการโครงการฯ สำเร็จ หากขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งแล้วก็ยากที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ได้

๖. การกิจที่ดำเนินการ

เนื่องจากเป็นโครงการที่มีลักษณะรับผิดชอบต่อสังคม จึงต้องประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาล ภาคเอกชน และประชาชน โดยภาคเอกชนสนับสนุนงบประมาณที่ใช้ในโครงการฯ ทั้งหมด และขอสนับสนุนอุปกรณ์และเอกสารบางส่วนจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข การทำงานของส่วนราชการในสำนักงานเขตป้อมปราบฯ ใช้วิธีแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการฯ ทำงานร่วมกันหลายฝ่าย เช่น ฝ่ายรายได้ ฝ่ายทะเบียน ฝ่ายพัฒนาชุมชนฯ ฝ่ายเทศกิจและฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ เพื่อให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการไว้ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการ

๑. จัดทำโครงการพัฒนาด้านสุขาภิบาลตู้น้ำหยอดเหรียญของสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และขออนุมัติโครงการฯ นำเสนอผู้บริหารเขต

๒. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการฯ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการเขตเป็นประธานกรรมการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต ๑ และ ๒ เป็นรองประธานกรรมการ หัวหน้าฝ่ายรายได้ หัวหน้าฝ่ายทะเบียน หัวหน้าฝ่ายเทศกิจ หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนฯ เป็นกรรมการ และหัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ เป็นกรรมการและเลขานุการ

๓. จัดประชุมคณะกรรมการโครงการฯ เพื่อชี้แจงรายละเอียดทั้งหมดของโครงการฯ และบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้โครงการประสบผลความสำเร็จ คณะกรรมการฯ สรรหาภาคเอกชนที่ยินดีร่วมสนับสนุนค่าใช้จ่ายโครงการฯ และร่วมออกแบบสติ๊กเกอร์ตู้น้ำดื่มปลอดภัย

๔. ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ จัดทำบัญชีรายชื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองตู้น้ำหยอดเหรียญ โดยประสานฝ่ายรายได้ ขอรายชื่อหอพัก อพาร์ทเมนท์ ห้องเช่าที่มีตู้น้ำหยอดเหรียญ และประสานฝ่ายทะเบียนในรายที่ไม่ทราบชื่อเจ้าของตู้น้ำหยอดเหรียญ

๕. ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ กลุ่มงานสุขาภิบาลโรงงานจัดทำแผนออกคู่มือฯ น้ำหยอดเหรียญทั้งหมด ปี ละ ๒ ครั้งหรือ ๖ เดือนครั้ง และจัดเตรียมชุดทดสอบและแบบฟอร์มการตรวจสอบที่ตั้งโดยจัดชุดปฏิบัติงานแบ่งตามแขวง โดยมีเจ้าหน้าที่พื้นที่แขวงเป็นหัวหน้าชุดพร้อมลูกจ้างชั่วคราว ชุดละ ๓-๔ คนออกปฏิบัติงานประเมินสถานที่ตั้งและสุ่มเก็บตัวอย่างเพื่อตรวจสอบคุณภาพด้วยชุดทดสอบโคลิฟอร์มแบคทีเรียเบื้องต้น

๖. ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ ดำเนินการออกปฏิบัติงานตามแผนฯ ที่เตรียมไว้ในข้อ ๕ โดยมีมอบหมายให้หัวหน้าชุดรายงานผลการปฏิบัติงานในแต่ละครั้งให้หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ ทราบและแจ้งผลการตรวจให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองคู่มือฯ น้ำหยอดเหรียญทราบเป็นลายลักษณ์อักษร และกำหนดแนวทางการติดสติ๊กเกอร์และการจัดการในกรณีคู่มือฯ น้ำหยอดเหรียญไม่ผ่านการตรวจ

แนวทางการติดสติ๊กเกอร์บนคู่มือฯ น้ำหยอดเหรียญ เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถสังเกตได้ มีดังนี้

- คู่มือฯ น้ำหยอดเหรียญที่สถานที่ตั้งและผลการตรวจคุณภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ติดสติ๊กเกอร์ไว้หน้าตู้และลงวันที่ที่ตรวจสอบไว้ที่สติ๊กเกอร์ด้วย
- คู่มือฯ น้ำหยอดเหรียญที่สถานที่ตั้งไม่ผ่านเกณฑ์หรือคุณภาพน้ำไม่ผ่านเกณฑ์ จะไม่ติดสติ๊กเกอร์ให้

แนวทางการจัดการในกรณีคู่มือฯ น้ำหยอดเหรียญที่สถานที่ตั้งไม่ผ่านเกณฑ์หรือคุณภาพน้ำไม่ผ่านเกณฑ์

- ทำหนังสือแจ้งเจ้าของหรือผู้ครอบครองคู่มือฯ น้ำหยอดเหรียญให้ทราบผลการตรวจคู่มือฯ น้ำหยอดเหรียญทั้งด้านกายภาพและทางเคมี
- มีประเมินคู่มือฯ น้ำหยอดเหรียญรายที่ไม่ผ่านอีกครั้ง หากไม่ปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องอยู่ด้านกายภาพหรือเคมี ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ จะออกหนังสือคำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้หยุดประกอบการ โดยไม่ได้รับอนุญาต
- หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่น จะดำเนินคดีผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุขต่อไป

๗. กลุ่มงานสุขาภิบาลโรงงาน จัดเตรียมคู่มือหรือแผ่นพับสำหรับผู้ประกอบการคู่มือฯ น้ำหยอดเหรียญ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมในเรื่องที่เจ้าของหรือผู้ดูแลคู่มือฯ น้ำหยอดเหรียญควรปฏิบัติ เช่น การวางตำแหน่งตู้ที่ปลอดภัย การบำรุงรักษาเครื่องกรอง การสุ่มตรวจคุณภาพน้ำดื่ม และการขอใบอนุญาตกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทผลิตน้ำดื่ม

๘. กลุ่มงานสุขาภิบาลโรงงาน ทำหนังสือเชิญและจัดประชุมเจ้าของหรือผู้ครอบครองคู่มือฯ น้ำหยอดเหรียญจำนวน ๘๐ คนมาประชุมรับทราบนโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และแผนบริหาร

ราชการกรุงเทพมหานคร ๒๐ ปีรวมทั้งชี้แจงบทบาทหน้าที่ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองตู้น้ำหยอดเหรียญที่ต้องทราบและปฏิบัติตาม

๙. สรุปรายงานผลการจัดประชุมชี้แจงเรียนผู้บริหารสำนักงานเขตทราบ และรวบรวมผลการสำรวจด้านสถานที่ตั้งและคุณภาพน้ำดื่มให้ผู้บริหารทราบด้วย

๑๐. จัดประชุมคณะกรรมการโครงการฯ เพื่อประเมินผลโครงการเมื่อสิ้นสุดโครงการ เพื่อประเมินโครงการฯ หาข้อบกพร่อง และข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขในปีต่อไป

๗. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ

เพื่อให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ โครงการฯ ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละภาคส่วนไว้ตาม ตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ บทบาทหน้าที่ของภาคส่วนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภาคส่วน/หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
ภาคเอกชน	- สนับสนุนค่าใช้จ่ายในโครงการฯ ได้แก่ ค่าสติ๊กเกอร์น้ำดื่มปลอดภัย ชุดทดสอบโคลิฟอร์มแบคทีเรียเบื้องต้น ค่าอาหาร อาหารว่างและเครื่องดื่มในการจัดประชุมเจ้าของหรือผู้ครอบครองตู้น้ำหยอดเหรียญ
กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข	- ให้การสนับสนุนเอกสารแผ่นพับคู่มือประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการเลือกสถานที่ตั้งที่เหมาะสม การดูแลรักษาตู้น้ำหยอดเหรียญ - สนับสนุนชุดทดสอบโคลิฟอร์มแบคทีเรียเบื้องต้นจำนวนหนึ่ง
คณะกรรมการโครงการฯ	- ออกแบบสติ๊กเกอร์น้ำดื่มปลอดภัย - สรรหาเอกชนที่ยินดีสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโครงการฯ
ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ โดยกลุ่มงานสุขาภิบาลโรงงาน รับผิดชอบ	- จัดเตรียมเอกสาร แบบฟอร์มชุดทดสอบสำหรับการออกปฏิบัติงาน - จัดทำบัญชีรายชื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองตู้น้ำหยอดเหรียญ - จัดทำแผนการออกปฏิบัติงานตรวจสอบสถานที่ตั้งและคุณภาพน้ำดื่มของตู้น้ำหยอดเหรียญ ทุก ๖ เดือนหรือ ปีละ ๒ ครั้ง - ทำหนังสือแจ้งผลการตรวจให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองตู้น้ำหยอดเหรียญ - จัดประชุมเจ้าของหรือผู้ครอบครองตู้น้ำหยอดเหรียญ จำนวน ๘๐ คน ณ ห้องประชุมสำนักงานเขตป้อมปราบฯ - จัดพิมพ์สติ๊กเกอร์น้ำดื่มปลอดภัย

	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำใบอนุญาตกิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทผลิตน้ำดื่ม - รายงานผลการจัดประชุมและการออกตรวจให้ผู้บริหารทราบ
ฝ่ายรายได้	<ul style="list-style-type: none"> - รวบรวมรายชื่อเจ้าของหอพัก อพาร์ทเมนต์และห้องเช่าที่มีตู้น้ำหยอดเหรียญ
ฝ่ายทะเบียน	<ul style="list-style-type: none"> - ค้นหาเจ้าของบ้านที่ติดตั้งตู้น้ำหยอดเหรียญจากระบบทะเบียนราษฎร
ฝ่ายพัฒนาชุมชนฯ	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาสัมพันธ์โครงการฯ ให้ประธานหรือตัวแทนชุมชนทราบ และประชาชนทั่วไปในส่วนของสตีกเกอร์ที่แปะบนตู้น้ำหยอดเหรียญ และให้ประชาชนสามารถแจ้งที่ตั้งตู้น้ำหยอดเหรียญที่ต้องการตรวจสอบเพิ่มเติมในพื้นที่เขตป้อมปราบฯ ได้
ฝ่ายเทคนิค	<ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินคดีกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองตู้น้ำหยอดเหรียญที่ไม่มีใบอนุญาตประกอบกิจการ ประเภทผลิตน้ำดื่ม และดำเนินคดีกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ไม่บำรุงรักษาตู้น้ำหยอดเหรียญ
เจ้าของหรือผู้ครอบครองตู้น้ำหยอดเหรียญ	<ul style="list-style-type: none"> - มีหน้าที่ดูแลบำรุงรักษาตู้น้ำหยอดเหรียญ เปลี่ยนไส้กรองของเครื่องกรองและทำความสะอาดเป็นระยะๆ ทุก ๖ เดือน - ยื่นคำร้องขอมิใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทผลิตน้ำดื่ม
ประชาชน	<ul style="list-style-type: none"> - แจ้งสถานที่ตั้งตู้น้ำหยอดเหรียญที่ต้องการตรวจสอบเพิ่มเติมในพื้นที่เขตป้อมปราบฯ ได้ - สามารถร้องเรียนมาที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ในกรณีพบน้ำดื่มจากตู้น้ำหยอดเหรียญที่มีสี หรือกลิ่นผิดปกติ

๘. ระยะเวลาดำเนินการ เริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ สิ้นสุดปี ๒๕๖๓ ระยะเวลา ๕ ปี สรุปผลทุกปีงบประมาณ เพื่อทบทวนแผนการปฏิบัติงานว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร แผนปฏิบัติงานโครงการฯ ปีงบประมาณ ๒๕๕๘ ตามตารางที่ ๒

๙. แนวทางการประเมินผล

เพื่อให้โครงการดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์ การศึกษานี้จึงได้กำหนดตัวชี้วัดไว้ดังนี้

๙.๑ ตัวชี้วัดระดับความสำเร็จ

ตัวชี้วัดระดับผลผลิต (Output)

- ต้น้ำหยอดเหรียญทุกตู้ในเขตป้อมปราบฯ ได้รับการสุ่มตรวจคุณภาพน้ำดื่มด้วยชุดทดสอบอย่างง่าย ปีละ ๒ ครั้ง
- จัดประชุมเจ้าของหรือผู้ครอบครองต้น้ำหยอดเหรียญในพื้นที่เขตป้อมปราบฯ จำนวน ๑ ครั้ง มีผู้เข้าอบรม ๘๐ คน
- เจ้าของหรือผู้ครอบครองต้น้ำหยอดเหรียญมีใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๑๐

ตัวชี้วัดระดับผลลัพธ์ (Outcome)

- เจ้าของหรือผู้ครอบครองต้น้ำหยอดเหรียญที่เข้าร่วมประชุม มีความรู้ในเรื่องการบำรุงรักษาต้น้ำหยอดเหรียญมากขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๖๐
- ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ของประชาชนในพื้นที่เขตป้อมปราบฯ พอใจโครงการฯ จากการสำรวจความพึงพอใจจากประชาชน จำนวน ๒๐๐ คน

๙.๒ วิธีการประเมินผล

การประเมินความพึงพอใจของตัวชี้วัดระดับผลลัพธ์ ใช้การทดสอบเจ้าของหรือผู้ครอบครองต้น้ำหยอดเหรียญ ก่อนและหลังการอบรมให้ความรู้ ส่วนความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่เขตป้อมปราบฯ ใช้วิธีการสำรวจความพึงพอใจประชาชน ๒๐๐ คน

๙.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล มี ๒ อย่าง คือ แบบทดสอบ pre test - post test จำนวน ๘๐ ชุด และแบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชน จำนวน ๒๐๐ ชุด

๑๐. ข้อเสนอแนะ

เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากค่าธรรมเนียมใบอนุญาตกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทการผลิตน้ำดื่ม ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ค่าธรรมเนียมสำหรับการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘ ค่าธรรมเนียมปีละ ๒,๐๐๐ บาทต่อตู้ ซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเห็นว่าค่าธรรมเนียมสูงเกินไป จึงมีข้อเสนอแนะให้ทบทุนอัตราค่าธรรมเนียมดังกล่าวใหม่ โดยกำหนดตามขนาดของสถานประกอบการ ไม่คิดในอัตราเดียวกันทั้งหมด ยกตัวอย่างเช่น กิจการผลิตน้ำดื่มประเภทต้น้ำหยอดเหรียญ คิดอัตราค่าธรรมเนียมตู้ละ ๕๐๐ บาท หากมี

มากกว่า ๒ ตู้คิดค่าธรรมเนียมตู้ละ ๕๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท และกิจการผลิตน้ำดื่มที่เข้าข่าย โรงงานที่ใช้เครื่องจักรผลิต คิดอัตราค่าธรรมเนียม ๒,๐๐๐ บาท

การแก้ไขอัตราค่าธรรมเนียมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทผลิตน้ำดื่มดังกล่าว จะช่วยให้กรุงเทพมหานครสามารถเก็บค่าธรรมเนียมได้เพิ่มขึ้นอีกหลายสิบล้านบาท เนื่องจากแต่ละเขตมีตู้ น้ำหยอดเหรียญประมาณไม่น้อยกว่าเขตละ ๑,๐๐๐ ตู้ ๕๐ เขต รวม ๕๐,๐๐๐ ตู้ ค่าธรรมเนียมตู้ละ ๕๐๐ บาท จะจัดเก็บค่าธรรมเนียมได้ ๒๕ ล้านบาทต่อปี ค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บได้จะสามารถนำไปพัฒนางาน ด้านตู้น้ำหยอดเหรียญได้ เช่น ค่าใช้จ่ายในการซื้อชุดทดสอบโคลิฟอร์มแบคทีเรียเบื้องต้น การทำเอกสาร แผ่นพับประชาสัมพันธ์ ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบคุณภาพน้ำดื่มในห้องปฏิบัติการ และค่าอาหารทำงาน นอกเวลาราชการสำหรับเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ หรือนำไปใช้พัฒนาด้านอื่นๆ

การลดค่าธรรมเนียมดังกล่าว ยังช่วยให้เจ้าหน้าที่ไม่ต้องดำเนินคดีกับเจ้าของหรือผู้ ครอบครองที่ไม่มีใบอนุญาตกิจการผลิตน้ำดื่ม เนื่องจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่หลีกเลี่ยงไม่มายื่นคำร้องขอ มีใบอนุญาต โดยจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของเจ้าของตู้น้ำหยอดเหรียญด้วย